

477 SENATENS HEMSTÄLLAN TILL KEJSAREN
ANGÅENDE FÖRÄNDRINGAR I MYNTSYSTEMET
HUB, JVS handskriftssamling

Sedan av flera tvingande orsaker den tidpunkt fördröjts då, Finlands bank kunde öppnas för obetingad silfverutvexling, och det af E⟨ders⟩ K⟨ejserliga⟩ M⟨ajestät⟩ för storfurstendömet Nådigt fastställda metalliska mynt i Mark och penni blifva det enda i landet lagligen gällande betalningsmedel, hafva under tiden betänkligheter yppats angående lämpligheten af det föreskrifna myntsystemet och i sammanhang härmed angående bestämningarne för remedierna vid detsamma utmyntning. 10

Redan den 30 Sept⟨ember⟩/12 Okt⟨ober⟩ 1861 hade landets dåvarande Generalguvernör jemte skrifvelse till Senatens Fin⟨ans⟩ Exped⟨ition⟩ öfversändt ett förslag till det metriska systemets införande i stället för den af ålder gällande, med många brister behäftade ordningen för landets mått, mål och vigt och särskildt till det nya myntets ordnande enligt sagda system. Öfver detta förslag såvidt det angår myntväsendet hafva vederbörande auktoriteter blifvit hörda. Då härefter Senaten upptog till pröfning dessas utlåtanden i sammanhang med en af Direktorn för myntverket den 24 april 1863 ingifven, af intendenten för Bergstyrelsen understödd framställning rörande behofvet af ett medium, äfven för silfvermyntets finhalt, ansågs det nödvändigt att nedsätta en komitté af sakkunniga män, som borde utarbete ett motiveradt förslag i frågan i hela dess omfattning. Till ledamöter i denna komitté ||, som ställdes under chefens för första afdelningen i Finanse Expeditionen ledning, || utsågos: Intendenten för Bergsstyrelsen Laurell, professorerna vid Alex⟨anders⟩ Universitetet i Kemin, Arppe, och i Fysiken, Moberg, vid Finska kadettkorpsen anställde Kaptenen vid krigsingeniörkorpsen Neovius och Direktorn för Myntverket, Soldan. 20 30

Sedan komittén numera inkommit med det densamma affordrade utlåtandet, har Senaten för sin del funnit dess förslag väl grundadt och vågar i betraktande af den vigt, som ligger derpå, att det nya metalliska myntet må erhålla all den fulländning, ||detsamma på grund af|| nutidens vetenskapliga insigt och erfarenhet om det vid ett myntsystem praktiskt viktiga möjligen kan vinna, till E⟨ders⟩ K⟨ejserliga⟩ M⟨ajestät⟩ Nådiga afgörande underdånigt hemställa här nedan föreslagna ändringar i, hvad som för närvarande genom ||förordningen af d⟨en⟩ 12 juni 1860 och Kungörelsen af d⟨en⟩ 8. Maj 1861|| angående ifrågavarande mynt finnes stadgadt, biläggande Senaten lika underdånigt den icke mindre komitténs åberopade, dessa ändringar, ger utförligare motive- 40

Senaten grundar denna sin underdåniga hemställan hufvudsakligen derpå, att E⟨ders⟩ K⟨ejserliga⟩ M⟨ajestät⟩ i dess Nådiga proposition till den nu församlade Landtdagen »angående särskilda förändringar af landets mått, mål och vigt» Allernådigast låtit förorda det metriska systemets införande, hvilken åsigt äfven, efter hvad Landtdagens förhandlingar hittills utvisa, af Ständerne omfattas, och på nödvändigheten deraf, att för att myntet icke under något vilkor må följas ett annat system, än det för mått, mål och vigt gemensama, utan att tvärtom sagda systems införande i myntväsendet utgör den lämpligaste väg att föra allmänheten till uppfattande af sammanhanget i de sistnämndas ordnande enligt samma system. 50

Då vidare i flera länder med afseende på det allt lifligare sträfvandet att åstadkomma ett för alla Europas stater gemensamt mynt = d. v. s. måttssystem, silfvermyntets halt blifvit bestämd till 900/1 000 eller 9/10 fint silfver 100/1 000 eller 1/10 koppar, har Senaten icke kunnat förbise vigten deraf, att äfven det Finska myntets halt må bestämmas i denna proportion, hvarigenom detsamma komma att på den utländska marknaden vinna ett fastare värde, En sådan förändring i dess silfverhalt rubbar lyckligtvis så litet den nugällande bestämmningen för densamma och dess förhållande till det Ryska silfvermyntet; att den i praktiken knappt blir märkbar. Ty då det Finska Markstycket, såsom utgörande fjerdedelen af Ryska Silfverrubeln, bör innehålla 1 solotnik 5 1/4 dali eller 4,4990 gramm fint silfver, erfordras för den föreslagna förändringen endast, att denna silfverhalt ökas med en milligramm eller till 4,5 gramm, och att den legeras med 0,5 gramm koppar, för att på en gång ifrågavarande legeringsförhållandet af 900/1 000 silfver och 100/1 000 koppar må åstadkommas och tillika myntenheten, 1 Mark silfver, såsom vägende 5 gramm, ingå i det metriskas systemet med ett decimaltal, både i vikt och legeringsförhållande sammanfallande med det Franska/France stycket. Det är alltså endast den i legeringen ingående koppars vikt, som komma att i betydligare mon förändras, nemligen att förminskas från 0,6838 gramm till 0,5 gramm. Markstyckets nu föreskrifna totalvikt, öfverensstämmande med vigten af 1/4 del rubel, utgör 5,1829 gramm, och minskningen i denna vikt blefve alltså 0,1829 gramm, åstadkommen genom 0,183 gramm mindre kopparhalt, men deremot 0,001 gramm större silfverhalt.

Nämnda tillökning i silfverhalten skulle verka, att 1 250 rubel silfver, vexlade mot 5 000 Mark, i sjelfva verket, skulle gifva ett silfvervärde af 5 002 mark enligt markens nu stadgade silfverhalt 1 Solotnik 5 1/4 dali. Men denna möjliga vinst på rubelns vexling mot den föreslagna markens silfver är så ringa, att den åter göres osäker af båda myntens viktremedium.

Denna förändring i myntenhetens legering och normalvikt utgör den väsentligaste punkten i det förslag, Senaten till E~~c~~ders K~~e~~jsjerliga M~~a~~jestäts Nådiga pröfning öfverlemnar.

Vid preglingen af silfvermynt medgifvas i Europas öfriga länder ett trångt remedium i silfvrets finhalt. Om ett sådant remedium finnes för Ryska silfverrubelns och Finska markens utmyntning ingenting stadgad. Att den föreskrifna haltens noggranna iakttagande i alla de särskilda myntstyckena är omöjligt, måste dock erkännas; Och det synes derföre vara viktigare, att gränserna för den nödtvungna afvikelsen blifva lagligen bestämda. Senaten får i detta hänseende förorda kommitténs förslag, att remedium för marsilfvrets finhalt måtte bestämmas till 3/1 000 af myntets vikt öfver eller under de 900/1 000 daler, som beteckna den normala finhalten.

Det för Marken tillåtna viktremedium befinnes deremot, med afseende på nutidens teknik vara öfverdrifvet stort, hvarföre remedium för silfvermyntets vikt föreslås

för en markstycket till 3/1 000 öfver eller under dess normala vikt, 5 gramm.

– två markstycket till 4/1 000 öfver eller under dess normala vikt, 10 gramm.

– fem markstycket till 5/1 000 under eller öfver dess normala vikt 25 gramm, likväl sålunda att vid aflevering från myntverket, då minst 5 000 mark uppvägas, afvikelsen från normalvigten icke må öfverstiga

för en marksstycket 85/10 000,
 - två - - 10/10 000,
 - fem - - 5/10 000 af normalvigten.

Emedan enligt § 44 i Regeringsformen hvarken förhöjning eller afslag i myntets skrot och korn bör ske utan Ständernas vetskap och samtycke, och då vid Landtdagen i Borgå 1809 Ryska silfverrubeln blifvit antagen såsom landets mynt, och alltså det för densamma föreskrifna legeringsförhållande af 83 1/2 delar silfver med 12 2/3 delar koppar, utan medgifvet remedium i finhalten, blifvit stadgadt såsom bestämmande för myntets skrot och korn samt äfven det för rubeln gällande vigtremedium, å ***stycket utgörande 3 doli; blifvit i detta antagande inbegripet, ||hvilket legeringsförhållande och vigtremedium äfven blifvit stadgadt för Finska marken såsom 1/4 del af silfverrubeln,|| så får Senaten, i händelse Eder's K<ejserliga> M<ajestät's> täcktes Nådigt bifalla till de i dessa hänseenden här äfven föreslagna förändringar, i djupaste underdånighet tillstyrka, att Eder's M<ajestät's> måtte låta utfärda proposition i ämnet till den nu församlade Landtdagen.

Öfriga, ensamt af Eder's K<ejserliga> M<ajestät's> Nädiga beslut beroende, för åstadkommande af ett mera fulländat myntssystem nödiga ansedda ändringar i, hvad, härförinnan finnes stadgadt, äro:

Att, såsom redan här ofvan antydts, utom en och två markstycken, för behofvet vid större liqvider i silfver måtte preglas fem markstycken vägande 25 gramm,

Att i stället för nu föreskrifna silfverskiljemynt i om 45, 50 och 25 Pennis måtte utmyntas endast 50 och 20 pennistücken såsom representerande jemna faktorer i myntenheten, 1 Mark eller 100 penni, samt därför egnade för alla liqvider i jemna tiotal penni. ||I detta förslag saknas tio pennistycket, emedan dess ett sådant i anseende till dess litenhet icke lämpligen kan i silfver utmyntas.||

Silfverskiljemyntets legering är bestämd till 3/4 delar silfver och 1/4 del koppar på de särskilda myntstyckenas föreskrifna vigt. Enligt hithörande bestämmningar skulle en Mark i skiljemynt väga 5,0989 gramm. För att nu bringa silfverskiljemyntet normalvigt i öfverensstämmelse med det fullhaltiga silfvermyntet föreslås:

Att ||med bibehållande af legeringsproportion 450/1 000 såsom och 250/1 000 koppa|| normalvigten för en Marks silfverskiljemynt af 50 eller 20 pennistücken skulle bestämmas till 5 gramm eller lika med en Markstyckets föreslagna vigt, så att alltså

20 pennistycket komme att väga 1 gramm
 50 penni - - - 2 1/2 »

Äfvensom remedium i skiljemyntet finhalt och vigt komme att ställas i öfverensstämmelse med det för det fullhaltiga myntet föreslagna, nemligen

Remedium för skiljemyntets silfverfinhalt till 5/1 000 af myntets vigt öfver eller under de 750/1 000, som beteckna den normala finhalten;

och Vigtremedium:

för femtio pennistycket till 10/1 000,
 - tjugo - - - 15/10 000

öfver eller under myntstyckets normalvigt, likväl så att, då vid afvägning från myntverket minst 5 000 Mark i skiljemynt uppvägas, afvikelsen från normalvigten icke må öfverstiga 20/10 000 delar af densamma.

Att i koppar skulle utmyntas i stället för nu föreskrifna 20, 10, 5 och 1 pennistücken Tie, Fem, Två och En pennistücken hvarvid 20 pennistycket såsom myntadt af koppar alltför plump blifvit föreslaget

att utmyntas i silfver, och 2 pennistycket blifvit i stället bland kopparmynten infördt, såsom representerande en jemn faktor i 10 och derföre ||jemte 5 eller 1 pennistycket.|| möjliggörande penniliqvider i färre myntstycken än, hvad eljest vore fallet:

I stället för, att enligt hvad stadgadt är en Mark i kopparmynt borde väga 30 solotnik eller 127,97 gramm föreslås, att dess vigt må bestämmas till jemt 100 gramm, hvarigenom

	tie pennistycket komme att väga 10 gramm
	fem — — — 5 »
10	två — — — 2 »
	en — — — 1 »

och alltså kopparmyntet att framställa grundtalen i det metriska vigtsystemet.

Vigtremedium i kopparmyntet föreslås

för tie och fem penni styck, till 1 1/2 procent

— två och en — — till 2 procent

af hvarje myntstyckes normalvigt,

Enligt här underdånigt framställda förslag skulle alltså det Finska metalliska myntet komma att förete följande förhållanden i ||värden||
20 finhalt, legering, normalvigt och remedier:

Det fullhaltiga Silfvermyntet.

	Silfver halt	Koppar halt	Vigt	Finhets Remed.	Vigt remedium
5 Mark } 2 Mark } 1 Mark }	900/1 000	140/1 000	25 gramm		3/1 000
			10 »	3/1 000	4/1 000
			5 »	af Vigten	5/1 000
			öfver elker under silfverhalten		

30

Silfverskiljemyntet

50 Penni } 20 Penni }	750/1 000	250/1 000	2,5	} 5/1 000	10/1 000
			1		15/1 000

Kopparmyntet

10 Penni		10	} 15/1 000
5 Penni } 2 Penni }	Värdet af	5	
1 Penni }	100 gramm af		} 20/1 000
	kopparmynt = 5 gramm(elker)		
	1 Mark) fullhaltigt silfvermynt.		

40

Det rena kopparmyntet har förnämligast i anseende till dess lätta oxidation och den deraf uppkomna ox(y)gens skadlighet, i de flesta länder blifvit utbytt mot bronsmynt, framställda genom en legering af koppar med tenn och zink. I det Senaten föreslår, att detta exempel kunde få följas i Finland, utbeder sig Senaten underdånigast, att E(der)s K(ejserliga) M(ajestä)t tacktes åt Senaten bestämmande i Nåder öfverlemna legeringens beskaffenhet under vilkor, att i densamma koppar må komma att ingå med minst 90 procent eller 900/1 000 af myntets vigt.

50

I anseende till de föreslagna silfvermyntens delvis ringa värde och nödvändigheten att göra desamma äfven genom deras storlek i någon mon skiljbara från Kejsaredömet's mynt af närmast motsvarande värde, har man icke lyckats uppställa något rationelt och med metriska längdmåttssystemet öfverensstämmande förhållande mellan hithörande myntsorters diametrar. Med afseende tillika fästadt på en lämplig

proportion mellan omfång och tjocklek föreslås derföre diametern:
för Silfvermynten.

5 Markstycket 37 Franska Millimeter

2 Mark – 27

1 Mark – 23

50 Penni – 18

10 Penni – 15.

Deremot kan i kopparmyntets diameter framställas ett lika vackert
längdmåttförhållande, som dess vigtförhållande företer; om diame-
tern bestämmes

för Kopparmyntet

10 Pennistycket 30 Franska millimeter

5 Penni – 25 – –

2 Penni – 20 – –

1 Penni – 15 – –

Slutligen vågar Senaten i djupaste underdånighet anhålla, att E<der>s
K<ejserliga> M<ajestä>t vördes tillåta, att det Finska silfvermyntet
måtte få prydas med landets Monarks bröstbild.

Skälen för denna underdåniga begäran äro framställda i komitténs
följande lika sanna som vackra ord i hvilka Senaten instämmer:

»Myntens pregel» &c.

De förändringar i myntpregeln som i öfrigt föreslås afse hufvudsak-
ligen betecknandet af silfvermyntets Vigt, och framgår de skilda
myntens föreslagna utseende af underdånigt bilagda teckning.

Antagandet af alla öfriga här föreslagna förändringar beror helt och
hållet deraf, att den förutsatta ändringen i det fullhaltiga silfvermyntets
legering af ständerne antages, om E<der>s K<ejserliga> M<ajestä>t finner
för godt att till dem härom aflåta Nådig proposition, och är det endast
för sådan händelse Senaten underdånigt hemställes att E<ders> K<ejser-
liga> M<ajestä>t ville skänka äfven dem Sitt Nådiga bifall.

478 YTTTRANDE VID PLENUM 8.IX 1865

RA, Senatens arkiv

... då Senatorn Snellman först yttrade sig – att Senatorn, för den
händelse att ifrågavarande konvention blefve emellan Ryssland och
Sachsen ingången, för sin del ej hade något att påminna emot
densammas tillem্পning äfven i Finland; dervid ansåg Senatorn dock
önskvärdt, att till förtydligande af sista momentet i åttonde artikeln,
deri intogs den bestämning: att handling, hvari den politiske brottslig-
heten yttrat sig, ehuru tillika utgörande brott emot allmän lag, ej må i
denna senare egenskap bestraffas.

479 G. VON ALFTHAN – J. V. SNELLMAN 2.IX 1865

HUB, JVS handskriftssamling

Högädle Herr Senator.

Då jag med dagens post icke hinner göra någon officiell, utförligare
hemställan om de åtgärder, som med anledning af den nu åter delvis
felslagna skörden blifva nödvändiga, tager jag mig friheten att för-